

کلید موفقیت در آموزش و پرورش اندونزی

دکتر نیره شاه محمدی

صلاحیت آموزشی

بر اساس این دسته از صلاحیت‌ها، لازم است معلم:
 < > توانایی درک سبک یادگیری، ویژگی‌های اجتماعی، فرهنگی، عاطفی، اخلاقی و معنوی دانش‌آموزان خود را داشته باشد.

< > از میزان آمادگی‌های جسمی، اجتماعی، اخلاقی، فرهنگی، عاطفی و فکری دانش‌آموزان برای یادگیری و استفاده درست از منابع، آگاه باشد.
 < > داده‌های جمع‌آوری شده در مورد ویژگی‌های هر یک از دانش‌آموزان را تجزیه و تحلیل و از نتایج آن‌ها برای انتخاب روش‌های تدریس مرتبط استفاده کند.

< > از روش‌های متناسب با نیازهای رشدی و نگرش دانش‌آموزان بهره‌گیرد.

< > راهبردهای انگیزشی متناسب با رشد شناختی دانش‌آموزان را به کار برد.

< > ناتوانی‌های فیزیکی، فکری و عاطفی دانش‌آموزان خود را شناسایی و در صورت لزوم آن‌ها را به افراد ذی‌صلاح گزارش کند.

< > استعدادها و دانش‌آموزان خود را بشناسد.

< > عوامل و روش‌هایی را که در دانش‌آموزان دارای مشکل روحی ایجاد انگیزه می‌کنند، شناسایی کند.

یکی از سیاست‌ها و خط‌مشی‌های اساسی نظام آموزشی در کشور اندونزی، دستیابی کلیه شهروندان به تعلیم و تربیت است. در جهت تحقق این امر، یکی از مهم‌ترین اولویت‌های آموزشی این کشور، توسعه و تربیت منابع انسانی کارآمد در نظر گرفته شده است، زیرا این کار به تحول و توسعه اقتصاد کشور می‌انجامد. در این میان، معلمان، به‌عنوان مهم‌ترین و تأثیرگذارترین گروه از منابع انسانی، مسئولیت تربیت منابع انسانی آینده را به عهده دارند و کیفیت آموزش و پرورش را تضمین می‌کنند. از این رو، تربیت معلمان با صلاحیت و کارآمد جزو اهداف و اولویت‌های نظام آموزشی کشور اندونزی محسوب می‌شود. در اندونزی، معلم با صلاحیت فردی است که بر مبنای «قانون معلمان» این کشور چهار دسته شایستگی اصلی را داشته باشد. این چهار دسته عبارت‌اند از صلاحیت‌های آموزشی، فردی، حرفه‌ای و اجتماعی.

< > بند ۱۳ از راهبردهای کلان سند تحول بنیادین آموزش و پرورش جمهوری اسلامی ایران نیز به توسعه مستمر شایستگی‌ها و توانمندی‌های اعتقادی، تربیتی، علمی و حرفه‌ای فرهنگیان اشاره دارد.

◀ دانش‌آموزان دارای مشکلات روحی و روانی را راهنمایی کند.

◀ در آموزش‌هایی که در طراحی فعالیت‌های خاص برای دانش‌آموزان با استعداد و دانش‌آموزان معلول، به آن‌ها کمک می‌کند، شرکت کند.

◀ ضرورت توجه به آموزش معلمان در راهکار ۴-۱۵ از هدف عملیاتی سند تحول بنیادین آموزش و پرورش جمهوری اسلامی ایران نیز اشاره شده است، این راهکار بر دانش‌افزایی مستمر معلمان در حین خدمت و ارتقای شأن و منزلت فرهنگی و اجتماعی آن‌ها تأکید دارد.

◀ مشکلات خانوادگی، اجتماعی و فرهنگی دانش‌آموزان را بشناسد.

◀ خانواده، جامعه و زمینه‌های فرهنگی دانش‌آموزان را درک کند.

◀ شرایط دانش‌آموزان خود را تجزیه و تحلیل کند و فرایند یاددهی یادگیری را با آن‌ها تطبیق دهد.

◀ خانواده و زمینه اجتماعی دانش‌آموزان را ارزیابی کند.

◀ مشکلات دانش‌آموزان خود را درک کند.

◀ توانایی تسهیل رشد توانایی‌های بالقوه دانش‌آموزان را داشته باشد. برای این کار لازم است: توانایی‌های بالقوه دانش‌آموزان را بررسی و بازشناسی کند، برنامه توانمندسازی و رشد توانایی‌های بالقوه دانش‌آموزان را طراحی کند، به کار گیرد و ارزیابی کند، برنامه‌ها و منابع موجود را برای رشد توانایی‌های بالقوه دانش‌آموزان بهینه‌سازی کند.

◀ با نگاهی به سند تحول بنیادین آموزش و پرورش جمهوری اسلامی ایران درمی‌یابیم که راهکار ۱-۱ بر متناسب‌سازی حجم و محتوای کتاب‌های درسی و ساعات و روزهای آموزشی با توانمندی‌ها و ویژگی‌های دانش‌آموزان تأکید دارد.

◀ با نظریه‌ها و اصول یادگیری آشنا باشد و بتواند فرایند یادگیری مرتبط آن‌ها را توسعه بخشد. برای این کار، مبانی فلسفه یادگیری را بررسی و به کار گیرد، نظریه‌ها و اصول طراحی برنامه آموزشی برای یادگیرندگان را ارزیابی و به کار گیرد، مدل‌های مختلف آموزش و یادگیری نوآورانه را در طراحی درس‌ها به کار گیرد و ارزیابی کند، از انواع رویکردها و روش‌های راهبردی در طراحی درس استفاده کند.

◀ از برنامه‌های درسی که دانش‌آموزان را به مشارکت در فرایند یادگیری تشویق می‌کنند، استفاده کند. برای این کار لازم است برنامه‌های درسی خلاق و متنوع تولید و آن‌ها را تحلیل کند، موضوعات مناسب برای درس‌ها انتخاب کند و از

طیف وسیعی از رسانه‌های آموزشی مناسب برای طراحی درس موقعیت‌محور استفاده کند.

◀ بند ۳-۳ از اصول حاکم بر برنامه‌های درسی در سند برنامه درسی ملی جمهوری اسلامی ایران نیز تأکید دارد که برنامه‌های درسی و تربیتی باید به نقش فعال، داوطلبانه و آگاهانه دانش‌آموز در فرایند یاددهی یادگیری و تربیت‌پذیری توجه کند و زمینه تقویت و توسعه روحیه پرسشگری، پژوهشگری، خلاقیت و کارآفرینی را در وی فراهم سازد.

◀ فرایند یادگیری را با کیفیت بالا طراحی و اجرا کند. برای این کار لازم است از انواع مدل‌های درسی و اصول و نظریه‌های آموزشی برای آموزش به دانش‌آموزان استفاده کند و مدل‌های مختلف ارائه درس‌ها را برای استفاده دانش‌آموزان ارزیابی کند.

◀ مهارت‌های آموزشی مناسب را به کار برد، فعالیت‌های یادگیری را به گونه‌ای طراحی کند که به انگیزه دانش‌آموزان بیفزاید. همچنین روش‌های تدریس را با توجه به ویژگی‌های دانش‌آموزان طراحی کند.

◀ در دوره‌های آموزشی که به شناخت بیشتر درس‌ها و شیوه‌های مشارکت دانش‌آموزان در فرایند یادگیری می‌انجامند، شرکت کند.

◀ از مدل‌های ارائه درس‌ها به شیوه فعال، خلاق، مؤثر و سرگرم‌کننده استفاده کند.

◀ از مدرسه به عنوان یک آزمایشگاه درس برای به حداکثر رساندن یادگیری دانش‌آموزان استفاده کند.

◀ با توجه به اهمیت محیط یادگیری، هدف‌های عملیاتی ۶ از سند تحول بنیادین آموزش و پرورش جمهوری اسلامی ایران نیز بر تنوع‌بخشی به محیط‌های یادگیری در فرایند تعلیم و تربیت رسمی عمومی اشاره دارد.

◀ برای یادگیری فردی، با توجه به نیازهای دانش‌آموزان، راهنمایی‌هایی ارائه دهد.

◀ یادگیری دانش‌آموزان خود را به گونه‌ای مدیریت کند که در به حداکثر رساندن توانایی‌هایشان به آن‌ها کمک کند.

◀ توانایی ارزیابی فرایندها و نتایج یادگیری را داشته باشد. برای این کار از نظریه‌های آموزشی، فرایندها، روش‌های ارزیابی آموزش و شیوه‌های استفاده از نتایج یادگیری برای بهبود یادگیری دانش‌آموزان آگاهی داشته باشد، ابزارهای متفاوتی چون ابزارهای ارزشیابی را تهیه و از آن‌ها در طرح درس خود به منظور دستیابی به اهداف آموزشی استفاده کند و به منظور تعیین میزان آموخته‌های دانش‌آموزان در فرایند تدریس خود از ارزشیابی بهره گیرد.

معلمان، به عنوان مهم‌ترین و تأثیرگذارترین گروه از منابع انسانی، مسئولیت تربیت منابع انسانی آینده را به عهده دارند و کیفیت آموزش و پرورش را تضمین می‌کنند

صلاحیت فردی

بر اساس این دسته از صلاحیت‌ها لازم است معلم:

- فردی مقاوم، سازگار، بالغ، عاقل و قابل احترام باشد. نتایج یادگیری را ارزشیابی و انتقادات و پیشنهادهای لازم را در زمینه آن‌ها ارائه دهد، به‌طور مداوم در تلاش برای بهبود توانمندی‌ها و رشد حرفه‌ای خود باشد، اعمال خود را ارزیابی و از قوانین اطاعت کند، خودکنترلی را تمرین و به‌طور منطقی به حل و فصل مشکلات خود بپردازد، و مسئولیت اعمال خود را بپذیرد.

- به‌عنوان الگو و عضوی برجسته از جامعه خدمت کند.

- انگیزه خود را بالا ببرد و نگرش معقولانه‌ای نسبت به اطراف خود داشته باشد.

- خودانگیزه باشد و ایمان عمیق به خدا داشته باشد.

- برای دانش‌آموزان الگو باشد.

- با نگاهی به بند ۷ از فصل دوم بیانیه ارزش‌های سند تحول بنیادین آموزش و پرورش جمهوری اسلامی ایران درمی‌یابیم که بند مذکور نیز به نقش معلم (مربی) به عنوان هدایت‌کننده و اسوه‌ای امین و بصیر در فرایند تعلیم و تربیت و مؤثرترین عنصر در تحقق مأموریت‌های نظام تعلیم و تربیت رسمی عمومی تأکید دارد.

- عملکرد خود را ارزیابی کند.

- نقاط قوت و ضعف خود و کارش را ارزیابی کند.

- انتقادات و پیشنهادات دانش‌آموزان را بپذیرد.

صلاحیت حرفه‌ای

بر اساس این دسته از صلاحیت‌ها لازم است معلم:

- به‌طور مستمر خود را از نظر حرفه‌ای رشد دهد.

- برای ارتقای دانش، مهارت‌ها و شخصیت خود از منابع آموزشی متنوعی بهره‌گیرد.

- در فعالیت‌های مختلفی که به رشد حرفه‌ای او کمک می‌کند، شرکت کند.

- بر موضوع درس و روش‌های تدریس آن تسلط داشته باشد.

- محتوای موضوع تدریس را بررسی کند و آن را بفهمد.

- از روش‌های مناسب برای آموزش موضوعات درسی استفاده کند.

صلاحیت اجتماعی

بر اساس این دسته از صلاحیت‌ها لازم است معلم:

- توانایی برقراری ارتباط مؤثر با والدین

دانش‌آموزان یا سرپرستان آن‌ها، همکاران و دیگر اعضای جامعه را داشته باشد.

- راهکار ۴-۴ از سند تحول بنیادین آموزش و پرورش جمهوری اسلامی ایران نیز بر افزایش میزان مشارکت خانواده‌ها در فعالیت‌های آموزشی و تربیتی مدرسه تأکید دارد.

- اصول برقراری ارتباط مؤثر و شفاف را بدانند.

- به‌طور مؤثر و واضح با دیگران ارتباط برقرار کنند.

- مهارت‌های ارتباطی دانش‌آموزان خود را ارزیابی کنند.

- به توسعه مدرسه و جامعه کمک کنند.

- برای گسترش آموزش‌های مدرسه‌های برنامه‌های متعدد تهیه کنند.

- در سازمان‌دهی و برنامه‌ریزی برنامه‌های مختلف در سطح مدرسه و جامعه مشارکت کنند.

- به توسعه آموزش و پرورش در سطح محلی، منطقه‌ای، ملی و جهانی کمک کنند.

- مشکلات آموزشی را در سطح محلی، منطقه‌ای، ملی و جهانی شناسایی و تجزیه و تحلیل کند و راه‌حلی برای برطرف کردن آن‌ها ارائه دهد.

- برنامه‌های آموزشی مناسب در سطح محلی، منطقه‌ای، ملی و جهانی طراحی کند.

- توانایی به‌کارگیری فناوری اطلاعات و ارتباطات برای برقراری ارتباط با دانش‌آموزان و توسعه فردی خود را داشته باشد.

- ابزارهای فناوری اطلاعات و ارتباطات را ارزیابی کند.

- بند ۷ از راهبردهای کلان سند تحول بنیادین آموزش و پرورش جمهوری اسلامی ایران بر بهره‌مندی هوشمندانه از فناوری‌های نوین در نظام تعلیم و تربیت رسمی عمومی مبتنی بر نظام معیار اسلامی تأکید کرده است.

با عنایت به آنچه ذکر شد، یکی از اساسی‌ترین تغییرات نظام آموزشی در اندونزی به حرفه معلمی مربوط می‌شود، زیرا دست‌اندرکاران نظام آموزشی معتقدند راهکارهایی آموزشی که معلم در فرایند یاددهی-یادگیری به کار می‌برد، اساسی‌ترین و مهم‌ترین نقش را در عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان دارند. یادگیری فعال، پویا و خلاق، مستلزم دگرگونی در روش‌ها، نگرش‌ها و راهبردهای آموزش در کلاس است و این امر محقق نمی‌شود، مگر از طریق جذب و تربیت معلمان توانمند. از این‌رو، توانمندسازی معلمان برای ایفای نقش جدید خود در دنیای پرشتاب امروز، اهمیت و ضرورت خود را بیش از پیش نمایان می‌سازد.

* منابع

1. MONE (2010). Draft of Guidelines for Continuous Professional Development for Teachers. Indonesia: Ministry of National Education.
2. MONE (2008). Teacher Certification in Indonesia. Indonesia: Ministry of National Education.